

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Γενική Ἐκκλησιαστική Ἱστορία Α΄

Ενότητα 10: Ἀντιχαλκηδονισμός –
Νεοχαλκηδονισμός

Δρ. Ἰωάννης Ἄντ. Παναγιωτόπουλος
Λέκτορας Γενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας
Ἐθνικὸ καὶ Καποδιστριακὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν
Τμῆμα Θεολογίας - Θεολογικὴ Σχολή

Άντιχαλκηδονισμός - Νεοχαλκηδονισμός

433: “Ορος τῶν Διαλλαγῶν

451: “Ορος τῆς Δ’ Οἰκουμενικῆς Συνόδου

- **ἀντίθεση** φιλοσοφικῆς σκέψης **καὶ** ἐμπειρίας τῆς πίστεως
- ἐκλεκτικὴ χρῆση τῶν φιλοσοφικῶν ὄρων
- **μεταξὺ** Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας
- τὸ «ἐνυπόστατο» τῆς ἀνθρώπινης φύσεως στὸ πρόσωπο τοῦ θείου Λόγου

Άντιχαλκηδομισμός (451-482)

451: κανόνας ΚΗ' τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου

452: Διατάγματα (3) αὐτοκράτορα Μαρκιανοῦ (450-457) : ἀύστηρότητα τοῦ Γ' Διατάγματος (6 Ἰουλίου 452)

452 - 453: μοναχὸς Θεοδόσιος κατὰ Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιου

ὑποστηρικτὲς Χαλκηδόνης:

Εὐθύμιος († 473)

Σάββας († 532)

Θεοδόσιος († 529)

Ἀλεξάνδρεια: ἐκλογή τοῦ Προτερίου (451-457)

- ἀντιπαράθεση μὲ τοὺς μοναχοὺς τῆς Αἰγύπτου
- τραγικὰ γεγονότα
- ἐγκατάλειψη τοῦ πατριάρχου ἀπὸ Τιμόθεο Αἴλουρο καὶ Πέτρο Μογγό

454: θάνατος Διόσκορου στὴ Γάγγρα

457: αὐτοκράτορας Λέων Α΄ (457-474)

457: Δολοφονεῖται ἀπὸ τὸν ὄχλο στὸ βαπτιστήριο τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ ὁ πατριάρχης Προτέριος

457 - 460: πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ὁ Τιμόθεος Αἴλουρος

ἀθρόες χειροτονίες ἀντιχαλκηδονίων

Σύνοδος Ἀλεξανδρείας: ἀναθεματισμὸς Χαλκηδόνας, Ρώμης Λέοντα καὶ Κωνσταντινουπόλεως Ἀνατολίου

460: ἐξορία Τιμοθέου Αἴλουρου στὴ Γάγγρα, καὶ μετὰ Χερσώνα

460-475: Τιμόθεος Β΄ ὁ Σαλοφακίολος

474: σφετεριστὴς Βασιλίσκος

ἀποκατάσταση: Ἀλεξανδρείας Τιμοθέου (575-477)

Ἄντιοχείας Πέτρου Κναφέως (475-477)

476: Έγκύκλιον Διάταγμα

Υπέγραψαν:

Ἀλεξανδρείας Τιμόθεος Αἴλουρος

Ἀντιοχείας Πέτρος Κναφεύς

Ἱεροσολύμων Ἀναστάσιος (458-478) : *πιθανότατα*

Δὲν υπέγραψε:

Κωνσταντινουπόλεως Ἀκάκιος (472-489)

Ἀντίσταση τοῦ Ἀκακίου : ἔκδοση τοῦ **Ἀντεγκυκλίου** ἀπὸ τὸν Βασιλίσκο

477: ἐπικράτηση τοῦ αὐτοκράτορα Ζήνωνος (474-491)

καθαίρεση τῶν Τιμοθέου καὶ Πέτρου

Ἄκακιανὸ Σχίσμα (484-519)

482: «Ἐνωτικὸν» τοῦ Ζήνωνος

Θεολογικὴ βάση: ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ σὲ ἀναλογία πρὸς τὸν **Ὅρο τῶν Διαλλαγῶν**.

Ἐπέγραψαν:

Κωνσταντινουπόλεως Ἀκάκιος (472-489)

Ἱεροσολύμων Μαρτύριος (478-486)

Δὲν ἐπέγραψαν:

Ρώμης Φήλιξ Γ' (483-492)

Ἀλεξανδρείας Ἰωάννης Α' Ταλαίας (482)

Ἀντιοχείας Καλανδίων (479-484)

Ἐπέγραψαν:

Ἀλεξανδρείας Πέτρος Γ' Μογγός (482-489)

Ἀντιοχείας Πέτρος Κναφεύς (485-489)

484: Σύνοδος Ρώμης : καθαίρεση Κωνσταντινουπόλεως Ἀκακίου ἐπειδὴ κοινώνησε μετὸν Πέτρο Μογγό.

ἀποτυχία τοῦ Ἑνωτικοῦ ἀφοῦ δὲν ἐπετεύχθηκε ἡ σύμφωνη γνώμη τῶν πέντε πατριαρχῶν

484: διαγραφή Φήλικα ἀπὸ τὰ Δίπτυχα τῆς Κωνσταντινουπόλεως
δημιουργία τῶν «Ἀκεφάλων»

490: Διακοπὴ κοινωνίας Κωνσταντινουπόλεως - Ἀλεξανδρείας

- Κωνσταντινουπόλεως Εὐφήμιος (490-496)
- Κωνσταντινουπόλεως Μακεδόνιος (496-511)

- Ἀλεξανδρείας Ἀθανάσιος Β΄ (490-497)
- Ἀλεξανδρείας Ἰωάννης Β΄ ὁ Μονάζων (497-505)
- Ἀλεξανδρείας Ἰωάννης Γ΄ ὁ Νικαιώτης (505-516)

- Άντιοχείας Παλλάδιος (488-498)
- Άντιοχείας Φλαβιανός Β΄ (498-512)
- Άντιοχείας Σεβήρο (512-518) - Ίεραπόλεως Φιλόξενο

- Ίεροσολύμων Ήλίας (494-516)

491: αυτοκράτορας Άναστάσιος Α΄ (491-518)

ὀρκίσθηκε σεβασμὸ στὴν Ὁρθόδοξη πίστη
σταδιακὴ μετακίνηση ὑπὲρ τῶν ἀντιχαλκηδονίων
ρωμαῖος συγκλητικὸς Φῆστος
Σεβήρος (στὴν Κωνσταντινούπολη 508-511)
ἔκδοση τοῦ «Τύπου»

496-498: Ρώμης Άναστάσιος Β΄

ἀντίπαλος Σεβήρου : Νηφάλιος ἐξ Ἀλεξανδρείας

511: Σύνοδος Σιδῶνος

511: Κωνσταντινουπόλεως Τιμόθεος (511-518)

Ἀντιοχείας Σεβῆρος (511-518)

ἀντίδραση: Ἱεροσολύμων Ἡλίας καὶ μοναχοὶ Παλαιστίνης

Ἱεροσολύμων Ἰωάννης Γ΄ (516-524)

512 - 513: ἐπανάσταση Βιταλιανοῦ

Ρόλος:

Θεσσαλονίκης Δωρόθεος

Ρώμης Ὀρμίσδας (514-523)

➤ ἡ ἀνάγκη σύγκλησης Συνόδου

Ἔρση τοῦ Ἀκακιανοῦ Σχίσματος (519)

518-527: Ἰουστίνος Α΄

δράση τῶν Ἀκοιμήτων μοναχῶν

518-520: Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννης Β΄ Καππαδόκης

518: Ἐνδημούσα Ἀγίας Σοφίας

Ἀντιοχείας Σεβῆρος → Ἀλεξανδρείας Τιμόθεος Γ΄ (517-535)

518: Ἀντιοχείας Παῦλος (519-521)

Ἱεροσολύμων Ἰωάννης (516-524) καὶ Πέτρος (524-552)

Λίβελος Πίστεως (Formula Hormisdæ) ➔

ἐπιστολὴ Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννη Β΄ (Mansi 8, 451-452)

Νεοχαλκηδονισμός (519-553)

1. Κατάρρευση του δυτικοῦ Κράτους (476),
2. Ἐπιδρομές Περσῶν,
3. ἐχθρότητα ἀντιχαλκηδόνιων μοναχῶν,
4. ἐσωτερικὴ διαίρεση ἀντιχαλκηδονίων,
5. παλινδρομήσεις Ἰουστινιανοῦ (527-565),
6. ἀξιοποίηση θεολογίας Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου.

Λεόντιος Βυζάντιος (485-π. 543) = *ένυπόστατον*

ἐγκατάσταση Σεβήρου στὴν Αἴγυπτο ≠ Σέργιος ὁ Γραμματικὸς, Ἰουλιανὸς Ἀλικαρνασσοῦ ⇒ Ἀφθαρτοδοκητισμός ⇒ Ἀκτιστίτες.

532: Θεολογική Διάσκεψη Κωνσταντινουπόλεως

535: έκλογή επίσκοπου Ἀλεξανδρείας

Γαϊνᾶς ≠ Θεοδόσιος Α΄ (535-566).

Ἰωάννης Φιλόππος ≠ πρεσβύτερος Τιμόθεος

διάκονος Θεμίστιος ⇒ Ἀγνοῆτες

536: Ἐνδημούσα Κωνσταντινουπόλεως : καταδίκη Σεβήρου

Ἡ Θεοπασχίτικὴ ἔριδα (519-536)

Σκύθες μοναχοί:

Μαξέντιος, Ἀχίλλιος, Ἰωάννης, Λεόντιος, Μαυρίτιος.

«τὸν ἕνα τῆς Τριάδος πεπονθέναι σαρκί»

532: Θεολογικὴ Διάσκεψη Κωνσταντινουπόλεως

533 Μαρτίου 5: Θεοπασχητικὸ Διάταγμα

➤ Κωνσταντινουπόλεως Ἄνθιμος Α' (535-536)

➤ Ἀλεξανδρείας Θεοδόσιος Α' (535-566)

➤ Ρώμης Ἀγαπητός (535-536)

536: Ἐνδημούσα Κωνσταντινουπόλεως : Κωνσταντινουπόλεως Μηνᾶς (536-552).

➤ Ἀλεξανδρείας Παῦλος (538-540).

Διάταγμα κατὰ τοῦ Ὀριγενισμοῦ (543)

Εὐσέβιος, πρεσβύτερος Κωνσταντινουπόλεως

Θεόδωρος Ἀσκιδᾶς, ἕξαρχος Νέας Λαύρας

Δομετιανός, ἡγούμενος Μονῆς Μαρτυρίου

537: Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας Θεόδωρος

Ἄγκύρας Δομετιανός

➤ Νέα Λαύρα Παλαιστίνης : Λεόντιος Βυζάντιος

537: Μεγάλη Λαύρα : νέος ἡγούμενος Γελάσιος

540: Σύνοδος Γάζας

Ρώμης ➤ αποκρισιάριος Πελάγιος

Κωνσταντινουπόλεως ➤ Έφέσου Ὑπάτιος

Ἀντιοχείας Ἐφραίμιος (527-545)

Ἱεροσολύμων Πέτρος (524-552)

ὑπόδικος: Ἀλεξανδρείας Παῦλος

➤ Ἀλεξανδρείας Ζωΐλος (540-551)

543: Διάταγμα : Δέκα (10) ἀναθεματισμοί

543: Ἐνδημούσα Κωνσταντινουπόλεως : 15 συνοδικοί ἀναθεματισμοί.

Διάταγμα κατὰ τῶν «Τριῶν Κεφαλαίων» (544)

α) τοῦ προσώπου καὶ τῶν ἔργων τοῦ Μοψουεστίας Θεοδώρου,

β) τῶν ἔργων τοῦ Κύρου Θεοδωρήτου κατὰ τοῦ Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου,
καὶ

γ) τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἐδέσσης Ἰβὰ πρὸς Μάριν.

➤ «Κεφάλαια» : θεολογικὲς θέσεις + ἀναθεματισμός

α. ἐνωτικὴ πολιτικὴ τοῦ Ἰουστινιανοῦ

β. ἐνωτικὸς χαρακτήρας τοῦ νεοχαλκηδονισμοῦ

➤ ὑπέγραψε ὁ Κωνσταντινουπόλεως Μηνᾶς

ἀγνοήθηκε ὁ παπικὸς ἀποκρισιάριος Στέφανος

548: *judicatum* πάπα Βιγιλίου

547: ἄρνηση Ἀλεξανδρείας Ζωΐλου: Ἀπολινάριος (551-570)

Ἀντιοχείας Ἐφραίμιος (527-545), Δόμνος Γ' (545-559)

Ἱεροσολύμων Πέτρος (524-552), Μακάριος (552, 564-575), Εὐστόχιος (552-564)

- **Ε΄ Οίкуμενική Σύνοδος 553**

Ίουστινιανός → *ήταν πολύ εύκολο να αρχίσει μια θεολογική έριδα, αλλά ήταν πολύ δύσκολο να κλείσει*

550: (νέα) θεολογική Διάσκεψη Κωνσταντινουπόλεως:

α. εγκαταλείφθηκε η διαδικασία έπιβολής του Διατάγματος των «Τριών Κεφαλαίων»

β. τή συνείδηση τής Έκκλησίας εκφράζει ή **Οίκουμενική Σύνοδος**

550: έπαρχιακή σύνοδος Δευτέρα Κιλικίας στη Μοψουεστία

έπαρχιακή σύνοδος Συρίας

551: Διάταγμα άναιρέσεως του έργου του Φακούνδου Έρμιανής

551: σύγκρουση πάπα Βιγιλίου - Ίουστινιανού

552: Κωνσταντινουπόλεως Εύτύχιος (552-570)

Ίεροσολύμων Εύστόχιος (552-564)

5 Μαΐου 553: Έναρξη τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως Β΄

14 Μαΐου 553: Constitutum I

26 Μαΐου 553: Ζ΄ Συνεδρία : διαγραφή ὀνόματος πάπα / μὴ διακοπὴ κοινωνίας μετὰ τὴν ἐκκλησία Ρώμης

- ἀντιπροτάσεις πάπα Βιγιλίου
- ἡ Σύνοδος ἀπέρριψε τὴν πρόταση τοῦ *contradictio*

2 Ἰουνίου 553: Η΄ Συνεδρία : ὀλοκλήρωση τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως Β΄

συμμετεῖχαν 164 ἐπίσκοποι

πρακτικὰ Συνόδου

Ὅρος τῆς Συνόδου

22 Φεβρουαρίου 554: Constitutum II

7 Ιουνίου 555: θάνατος Βιγιλίου στη Σικελία

556-561: πάπας Ρώμης Πελάγιος Α΄

572: αποκατάσταση κοινωνίας Ρώμης - Μεδιολάνων

689: αποκατάσταση κοινωνίας Ρώμης - Άκυληίας

➤ **Άνατολή:** Ίάκωβος Βαραδαΐος ἢ Ζάνζαλος (543-578)

563: Διάταγμα Ἀφθαρτοδοκητισμοῦ

564: καθάιρεση Κωνσταντινουπόλεως Εὐτυχίου

564: πατριαρχική σύνοδος Ἀντιοχείας ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Ἀναστασίου Α΄ (559-570)

565-578: Ἰουστίνος Β΄

567: Διάταγμα ἀνανέωσης τοῦ «Ἐνωτικοῦ τοῦ Ζήνωνα».

578-582: Τιβέριος Β΄

582-602: Μαύρικιος

Τέλος

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών Δρ. Ιωάννης
Άντ. Παναγιωτόπουλος. «Γενική Έκκλησιαστική Ιστορία Α΄.
Άντιχαλκηδονισμός - Νεοχαλκηδονισμός». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015.
Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: eclass.uoa.gr/courses/THEOL112/

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

